

Juozas Vaclovas **LUKOŠEVIČIUS**

Gimė 1863 m. gruodžio 1 d. Bikiškės dvare, Vilniaus apskrityje. 1875 m. įstojo į Vilniaus progimnazijos 1-ąją klasę, vėliau mokėsi Vilniaus berniukų 1-oje gimnazijoje. 1883 m. įstojo į Peterburgo universiteto Fizikos–matematikos fakulteto Gamtos mokslų skyrių. Mokydamasis įsitraukė į politinę konspiracinę organizaciją „Narodnaja volia“ veiklą. 1887 m. kovo 1 d. pasikėsinant prieš carą buvo suimtas ir uždarytas į Šliselburgo tvirtovę kalėti 18,5 metų. Nelaisvės sąlygomis gimė mintis sudaryti 7 tomų „Elementarų mokslinės filosofijos kursą“. Kalėjime buvo parašytas leidinio „Neorganinis Žemės gyvenimas“ III tomas, „Organinio Žemės gyvenimo“ IV tomas bei kitų tomų kai kurios dalys.

Išėjęs iš kalėjimo nuo 1907 m. skaitė paskaitas P. Lesgafto Aukštuosiuose kursuose, nuo 1916 m. – Aukštuosiuose geografijos kursuose. Nuo 1913 m. dirbo Geologijos komiteto bibliotekoje moksliniu bendradarbiu. 1918 m. Aukštuosius geografijos kursus reorganizavus į Geografijos institutą, buvo paskirtas pirmuoju jo rektoriumi. 1915–1919 m. kaip geologas

dirbo Petrogrado Prekybos uostų skyriaus Hidrometeorologijos dalyje. Kartu bendradarbiavo Rusijos mokslinės literatūros žurnalų redakcijose, kur atspausdino daugiau kaip 20 mokslinių straipsnių bei apybraižų, 1908–1911 m. išleido kalėjime parašytą trijų knygų kapitalų veikalą „Neorganinis Žemės gyvenimas“. Pirmoji knyga skirta bendriesiems Žemės rutulio fiziniams ir cheminiams procesams, antroji – uolienų cheminiams procesams, metamorfizmui, trečioji – Žemės istorijai (paleogeografijai) pažinti.

1919 m. grįžo į Lietuvą ir paskiriamas vidurinių mokyklų vizitatoriumi, nuo 1920 m. – Stepono Batoro universiteto Matematikos ir gamtos fakulteto profesorius. Jis įkūrė Geofizikos katedrą, jai vadovavo, vėliau įkūrė ir Mineralogijos katedrą, iki 1925 m. skaitė fizinės geologijos ir petrografijos paskaitas, vadovavo studentų praktikos darbams, skaitė kristalografijos, mineralogijos ir geologijos kursą.

Jo indėlis į Žemės pažinimo mokslus – įvairiapusis: jis vienas pirmųjų kontraktinės hipotezės idėjas papildė izostazinės teorijos teiginiais, išskyrė uolienų metamorfizmo zonas, ultrametamorfizmo sritį bei vystė kristalinių skalūnų kilmės hipotezę, suformavo visuotinės paleogeografijos pagrindus ir sudarė atskirų geologijos periodų planetos paleogeografines schemas. Už minėtąjį kapitalų veikalą „Neorganinis Žemės gyvenimas“ Rusijos geografų draugijos taryba 1909 m. jį apdovanojo Semiono–Tianšanskio medaliu, 1912 m. Mokslų akademija – Achmatovo premija.

Mirė 1928 m. spalio 20 d. Palaidotas Rusų kapinėse Vilniuje.